

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklēsiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

VII. De exsecrando haereticorum errore, & de visione Dionysio divinitus
missa, & de ecclesiastica regula eidem tradita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

GALLUS.

καὶ τῶν διαλεξομένων ἀδελφῶν, ἐπέσειλά A
να ὡς ἐδωθήτω ᾧ τῷ Θεῷ, δι-
δασκαλικώτερον ὑφηνεμένος ὧν τὰ ἀντί-
γραφα ἐπέμψα σοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῆς κατὰ τὴν αἰρετικῶν παμμιαρῶν σπάνης, καὶ τῆς διοπέμπτης
ἐπιστολῆς Διονυσίου εἰς τὴν παρὶθρον ἐκκλησιαστικῆς
κανόνος.

ΚΑὶ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν τοῦ Θεοῦ βαπτίσματος,
τῆν Φιλήμονι τῷ κτ' Ῥώμην πρεσβυτέρῳ
ὁ αὐτὸς γράφει Διονύσιον, ταῦτα ᾠδατί-
σεται ἐγὼ καὶ τοῖς σιωτάμασι καὶ ταῖς ᾠδα-
δόσεσι τῶν αἰρετικῶν ἐνέτυχον, χαρίων μὲν
μετὰ τὸν ὄλιγον τὴν ψυχὴν ταῖς παμμιαρῶν
αὐτῶν ἐνδυμήσειν. ὄνησιν δ' ὄντων ἀπ' αὐτῶν
ταῦτα λαμβάνων, τὸ δὲ ἐλέγχεον αὐτὸς παρ
ἐμῶν, καὶ πολὺ πλέον βδελύθησεν. καὶ δὴ πῶς
ἀδελφοὶ τῶν πρεσβυτέρων με ἀπείργοντος καὶ
δεδοτημένους συμφέρεσθαι τῷ τῷ ποικίλῳ αὐτῶ
βουδῶν. λυμανεῖσθαι γὰρ τὴν ψυχὴν τὴν ἐμαυ-
τῆ, καὶ ἀληθῆ γε λέγουσιν, ὡς ἠδ' ὁ μὲν. ὁρα-
μα θεοπέμπτον ᾠρασελθὼν, ἐπέρρωσέ με, καὶ
λόγῳ πρὸς με γρόμῳ, ᾠρασεταξε C
διὰ τὸν ὄλιγον πᾶσιν ἐντύχανε οἷς ἀν εἰς
χέρας λάβοις διδοθῆναι γὰρ ἵκασα καὶ δοκι-
μαῖαν ἵκανὸς εἶ. καὶ γέγονε τῷ τῷ Ἰσαρχῆ καὶ
τῆς πίστεως αἴτιον. ἀπεδέξαμην τὸ ὄραμα,
ὡς Ἀποστολικῆ Φωνῆ σιωτέχον τῆ λεγούσῃ
πρὸς τὰς διωκτώτερας, γίνεσθε δοκιμοὶ
ᾠραπέτῃται. εἶτα πᾶσι τοῖς πασῶν εἶπων τῶν
αἰρέσεων, Ἰπὸ φερελέγων. τῷ τῷ ἐγὼ τὸν κα-
νὸνα καὶ τὸν τύπον ᾠρα τῷ μακαρίῳ Πάπα ἡ-
μῶν Ἡρακλᾶ παρελαβὼν. τὰς γὰρ ᾠρασιόνας
διὰ τῶν αἰρέσεων, καίτοι τῷ ἐκκλησίας ἀπο-
στάσιας, μᾶλλον ὅτι δὲ ἀποστάσιας, ἀλλὰ συνά-
γεσθαι μὲν δοκῶντας. κατὰ μνησθέντας δὲ ὡς
πρὸς φοιτῶντας τῷ τῶν ἐτεροδιδασκαλῶν
λων, ἀπελάσας τῷ ἐκκλησίας, δεομένης ἐπὶ προ-
σῆκαθ, ὡς δημοσίᾳ πᾶντα ὅσα ἀκκόασα
ᾠρα τοῖς ἀνιδιὰ πθεμένοις, Ἰξέφρασαν καὶ
τότε σιωπήγαγρον αὐτὰς, ἐ δὲ θηβίς ἐπ' αὐτῶν
ἐτέρας βαπτίσματος, τῷ γὰρ ἁγίῳ πνεύματι
πρὸς τὸν παρ' αὐτῶν τετυχῆκεσαν. πάλιν δὲ
Ἰπὸ πολὺ γυμνάσας τὸ πρὸ βλήμα, ταῦτα
Ἰπὸ λέγα μεμᾶθηκα καὶ τῷ τῷ. ὅτι μὴ νὸν οἶον
Ἰφεικῆ μόνον τῷ τῷ παρεσιήγαγον, ἀλλὰ
καὶ πρὸ πολλῶν κατὰ τὰς πρὸ ἡμῶν Ἰποκόπας,

CAPUT VII.
De execrando hereticorum errore, & de visione
Dionysii divinitus missa, ac de ecclesiastica
regula eidem tradita.

IN tertia autem epistola ad Philemo-
nem ecclesiae Romanae Presbyterum
de Baptismo scripta, idem dionysius
haec refert: Ego vero, inquit, in libris &
B traditionibus hereticorum cognoscen-
dis operam posui; execrandis quidem
illorum sententiis animum meum tan-
tisper coinquinans: hanc tamen ex iis
utilitatem percipiens, ut illos tacitus
apud me refutarem, multoque magis
quam antea detestarer. Et cum frater
quidam ex Presbyterorum ordine, pro-
hiberet me, veritus ne forte nequitiae
illorum caeno commiscerer: Quippe
animum meum contaminatum iri aje-
bat, & quidem verissimè ut ipsemet
sentiebam: visione caelitùs missa con-
firmatus sum. Et vox ad aures meas
perlata disertè mihi praecepit hoc mo-
do: Lege omnia quaecunque in manus
venerint. Idoneus namque es qui sin-
gula disquiras & examines: haecque pri-
mùm occasione ad Christi fidem impul-
sus es. Amplexus sum visionem illam,
utpote quae apostolicae voci consentiret
robustissimos quosque ita compellanti:
Estote periti nummularii. Pauca dein-
de de universis haeresibus interlocutus,
haec subdit: Hanc ego regulam & for-
mam à beatissimo Papa nostro Heracla
accepi. Eos enim qui ab haereticis ve-
niebant, tametsi defecissent: seu potius
non defecissent illi quidem, sed in spe-
ciem cum fratribus communicantes,
D clam perverfae doctrinae magistros ad-
ire delati essent: ab Ecclesia ejectos,
post multas tandem preces non prius
admisit, quam quaecumque ab adver-
sariis audierant palam exposuissent. Ac
tum demum ad communionem eos ad-
mittebat, nequaquam existimans ite-
rato Baptismate eis opus esse. Quippe
jam antea Spiritum sanctum ab ipso ac-
ceperant. Rursus hac quaestione abundè
ventilitata, concludit in hunc modum:
Illud, inquit, praeterea didici, non
ab Afris solis hunc morem nunc pri-
mùm invecum fuisse: sed & mul-
tò antea, superiorum episcoporum
Ii iij

Hae refer
Niciph.
l. 6. c. 8.

temporibus, in ecclesiis populosissimis, & in conciliis fratrum apud Iconium & Synnada, & apud alios plurimos idem sancitum fuisse. Quorum sententias & statuta subvertere, eosque ad jurgia & contentiones excitare equidem nolim. Scriptum est enim: non commutabis terminos proximi tui quos parentes tui constituerunt. Quarta ejus de baptismo epistola ad Dionysium scripta est, tunc quidem Romanæ urbis Presbyterum, sed qui aliquanto post tempore ejusdem urbis episcopus est constitutus. Ex qua hunc ipsum Romanum Dionysium, eruditissimum planeque admirandum virum fuisse, testimonio Dionysii Alexandrini licet cognoscere. Porro in hac ad illum epistola de Novato ita scribit.

Dion. 19.

CAPUT VIII.

De heresi Novati.

Huc refer Niceph. c. 9. l. 6.

NAM Novatianum, inquit, merito naverfamur, quippe qui ecclesiam discidit, & quosdam ex fratribus ad impietatem blasphemiamque pertraxit; qui nefariam de deo doctrinam invehit, & clementissimum dominum nostrum Jesum Christum quasi implacabilem calumniatur: qui præterea sacrum lavacrum obliterat: fidemque & confessionem quæ baptismum præcedunt evertit: & Spiritum sanctum penitus ab illis fugat, tametsi spes aliqua subsit vel quod in illis adhuc maneat, vel quod ad eos reverfurus sit.

CAPUT IX.

De impio hæreticorum Baptismo.

Huc refer Niceph. c. 9. l. 6.

EXSTAT & quinta ejusdem epistola ad Xystum Romanæ urbis episcopum scripta. In qua postquam adversus hæreticos multa disseruit, hujusmodi quidam sua ætate contigisse narrat. Nam profecto, inquit, opus habeo frater consilio tuo, & sententiam tuam expeto, ne forte ipse hallucinet, tali ad me negotio delato. Quidam ex fratribus qui ad ecclesiam conveniunt, jam pridem profidelis habitus, & qui ante meam ordinationem, ac ni fallor ante ipsius quoque Heraclæ episcopatum, cæteris fidelium particeps fuerat: cum interfuisset baptismo eorum qui nuper baptizabantur, & interrogationes responsaq; illorum audisset: ad me accessit flens & vicem suâ

Α ἐν ταῖς πολυανθρωποτάταις ἐκκλησίαις. καὶ ταῖς συνόδοις τῶν ἀδελφῶν, ἐν Γκονίᾳ καὶ Συναδῶν καὶ ἄλλοις πολλοῖς τότοι ἐδόξε. ἂν τὰ βυβλῶν ἀνατρέπων, εἰς ἕν κ' ἠφιλονεύειεν τὸ ἐμβάλειν ἐν τῷ κ' βιβλίῳ. ἔγωγε μέλας καὶ φησὶν, ὅρα τὸ πλησίον σε, ἀέθειτο οἱ πατέρες σε ἡ τετάξιη αὐτῶ τῶν ἀδελφῶν βαπτισμῶν ἐπιστολῶν, πρὸς τὸν κ' Ρώμῃ ἐγράφη Διονύσιον. τότε μὲν πρὸς ἐξ ἡμετέρων. ὅρα μὲν μακρὸν ἔχει τὴν Ἐπισκοπὴν τῶν ἐκείσε πρὸς ἐπιφύοτα ἔξ ἡς γινώσκω πάρεσιν, ὅπως καὶ τὸς ἑσὶ λόγιός τε καὶ θαυμάσιος. πρὸς τὴν καὶ Ἀλεξάνδρειαν Διονύσιος μεμαρτυρητο γράφει ἡ αὐτῶ μετ' ἑτέρων, τῶν κ' τῶν Νουατῶν μνημονεύων ἐν τέτοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περί τῆς κ' Νουατῶν ἑτεροδοξίας.

ΝΟΒΑΤΙΑΝΟ ΜΕΝ ἡδ' εὐλόγως ἀπεχρησάμεθα, διακόψαντι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πᾶσιν ἀδελφῶν εἰς ἀσεβείας καὶ βλασφημίας ἐκλύσαντι. καὶ περὶ τῆς Θεῆς διδασκαλίαν ἀνοσιώπειον ἐπισηκλήσαντι. καὶ τὴν χριστοτάτην Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν ἀσολήσικοφαντῶν ἐπιπᾶσι ἡ τέτοις τὸ πρὸς τὸν ἀθετῶν τὸ ἅγιον. καὶ τῶν τε πρὸ αὐτοῦ πίσω καὶ ὁμολογίαν ἀνατρέποντι. τότε, τὸ πρὸς ματὸ ἅγιον ἔξ αὐτῶν, εἰ καὶ τις ἦν ἐλπὶς τῆς ἀσθεμενίας ἢ ἐπανελθεῖν πρὸς αὐτοὺς, πάντως φυγαδεύοντι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περί τῆς αἰρέτικῶν ἀθείου βαπτισμῶν.

ΚΑΙ ἡ πέμπτη ἡ αὐτῶ πρὸς τὸν Ρώμῃ ἐπισκοπὸν Xystum ἐγράφητο. ἐν ἧς πρὸς τὸν κ' τῶν αἰρέτικῶν εἰπῶν, τοιούτων πρὸς τὸν κ' αὐτὸν ἐκτίθηται λέγων. καὶ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν συμβελῆς δέομαι, καὶ γινώσκω τῶ ἀδελφῶν, τοιούτου πρὸς μοι πρὸς ἐλπίδα πρὸς ματὸς, δεδιώς μὴ ἀρα σφαλῶμαι. καὶ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν πιστὸς νομίζομαι, καὶ πρὸ τῆς ἡμετέρας χειροθεσίας. καὶ πρὸ τῆς μακαρίας Ἡρακλῆ καὶ τῶν ἡμετέρων σωτηρίας μελαχῶν. τοῖς ἡμετέροις βαπτιζομένοις ἀσθεταχῶν, ἔ τῶν ἐπερωτησεων καὶ ἀποκρίσεων ἐπακέρσας, πρὸς τὴν ἀσθεταχῶν καὶ καλαθρῶν ἑαυτὸν, καὶ πρὸς τὴν